

Олена Никифорова,
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат біологічних наук, доцент

Олена Бойко,
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПЕРСПЕКТИВИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ З ПОЗИЦІЇ ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ

Сьогодні в Україні склалися сприятливі умови для створення економічних і управлінських систем, що дозволяють здійснити діджиталізацію суспільства.

Основи для цього закладені в Концепції розвитку цифрової економіки і суспільства України на 2018-2020 роки. Належна її реалізація дозволить створити електронний уряд (e-Government) як базовий елемент системи ефективного і результативного взаємодії влади, бізнесу і громадянського суспільства. У документі передбачається впровадження різних стимулів для розвитку цифрової економіки. Завдання цих стимулів полягає в тому, щоб заохочувати бізнес і громадян використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), тобто зробити їх доступними. Для підприємств перехід до цифрової економіки визначається як Industry 4.0 (Індустрія 4.0) - четверта індустріальна революція, що намічає вектори розвитку багатьох галузей економіки і особливо фінансових інституцій. Власне Концепція і передбачає появу і розвиток в Україні Індустрії 4.0 [1].

Індустрія 4.0 - це наступний етап цифровізації (або діджиталізації, від англ. digital) виробництва і промисловості, на якому ключову роль відіграють такі технології і концепти, як «інтернет речей», «великі дані» (Big data), «предиктивна аналітика», хмарні обчислення, штучний інтелект, робототехніка, 3D-друк, «доповнена реальність» і т.п.

При цьому бізнес зможе успішно розвивати елементи Індустрії 4.0, тобто комунікації людини з самим собою, власним тілом і різними речами; машин з машинами (самоорганізація виробничих сил, взаємодія складальних одиниць і засобів виробництва, «інтернет речей»), а також людини з іншою людиною (координація розумових процесів групи, нейроінтерфейси, збірка колективних суб'єктів). Для громадян «цифрова економіка» буде означати перехід на новий рівень цифрових сервісів, можливість отримання державних послуг в електронній формі, що зведе до мінімуму корупції і сприятиме швидкій інтеграції України в єдине цифрове простір ЄС. Першими кроками в цьому напрямку стали електронні реєстри, що швидко розвиваються сервіси в області відкритих даних, доступу до публічної інформації, в тому числі з використанням персональних пристроїв.

Реалізація поставлених завдань вимагає правового та інституційного застосування передових інформаційних технологій, створення єдиного інформаційного простору і надійної інфраструктури, безпечного функціонування сервісів доступу, прийому і обробки великих масивів інформації з достатньою швидкістю, максимальної інтегрованості при взаємодії систем і баз даних за єдиними стандартами і уніфікованими правилами.

За останні десятиліття в рамках реалізації ряду проектів напрацьовано значна кількість типових ефективних рішень із зазначених напрямків: база стандартизації правил і форматів взаємодії всіх учасників, політики доступу, захист персональних даних, застосування засобів захисту, забезпечення юридичної значимості документів і т.п., визначених директивами ЄС.

Основою системи електронного уряду України повинна стати Єдина інформаційно-комунікаційна платформа (ЕІКП), впровадження якої направлено на надання якісних адміністративних послуг в електронному вигляді в режимі «єдиного вікна» при забезпеченні надійного захисту інформації.

Слід зазначити, що ЕІКП - це інформаційно-комунікаційна система автоматизованого інформаційного взаємодії органів державної влади, бізнесу і громадян, тому повинна проектуватися як багатофункціональна сервіс-орієнтована, розподілена і адаптивна система

обробки інформації.

На сьогоднішній день системи документообігу в більшості випадків є локальними комплексами, які забезпечують діяльність окремих державних і комерційних структур, але вони не здатні взаємодіяти один з одним для забезпечення необхідної якості надаваних сервісів. [2]

Питаннями впровадження уніфікованого електронного документообігу та організації захисту інформації в інформаційних системах в державі сьогодні займаються Міністерство юстиції, Держспецзв'язку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ), а для банківської системи - Національний банк. Але в зв'язку з відсутністю єдиного координуючого органу, а також чітко визначених повноважень і відповідальності на даному етапі не вирішено багато проблемних безпекових питань:

- відсутність необхідного рівня стандартизації в сфері ІКТ відповідно до міжнародних та європейських стандартів;

- несумісність впроваджених автоматизованих інформаційних систем державних органів через відсутність уніфікованих вимог до створення таких систем і регламентів обміну інформацією;

- багаторазове дублювання збору та обробки даних різними державними службами, недостатня повнота і достовірність інформації, що зберігається;

- відсутність єдиних правил, регламентів обміну інформацією та форматів даних в інформаційних системах органів влади з використанням електронного підпису (ЕП), визначеної законом, а також альтернативних засобів підтвердження автентичності;

- недостатня кількість сервісів надання широкого спектра послуг в електронному вигляді органами влади і місцевого самоврядування громадянам і бізнесу в режимі «єдиного вікна».

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>.

2. Зубарева Е.А., Белов С.В. Система електронного правительства Украины и способ повышения безопасности ее функционирования. Кибернетика и системный анализ. 2015. 51, № 3. С. 178-187. DOI 10/1007/S10559-015-9739-4.

Ганна Пашкова,
старший викладач кафедри
психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат наук з державного управління

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ: УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД

Сьогодні в Україні через недосконалість систем інформатизації, інформаційного простору та системи його захисту посилюються загрози національній безпеці, а також поширюється зовнішній інформаційний вплив, що призводить до значних політичних, воєнних, економічних і суспільних збитків.

У нашій державі за роки незалежності вийшла значна кількість наукових праць щодо проблем національної безпеки, зокрема захисту інформаційного простору. Питання інформаційної безпеки найчастіше пов'язувалося з технічним і криптографічним захистом інформації [1]. Проте в умовах гібридних війн (як економічних, так і політичних) пріоритетом є захист громадян і суспільства від негативних інформаційних впливів, поширення неправдивої інформації тощо [2]. Особливо це завдання актуалізується в період реформи діджиталізації, що передбачає посилення рівня відкритості систем.

Забезпечення інформаційної безпеки ґрунтується на аналізі структури та змісту системи управління, а також дослідженні інформаційних процесів і використання відповідних технологій їх захисту. При цьому визначальними факторами при розробці засобів інформаційного захисту сьогодні є саме індивідуальні особливості людини, соціальних груп і соціуму загалом. Для того, щоб змоделювати поведінку людини, громади та суспільства в разі інформаційної атаки, необхідно знати саме індивідуальні особливості та переваги [2]. В умовах активного проникнення Інтернету в усі сфери життя, забезпечення відкритості си-